Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Eylül-Ekim-Kasım-Aralık Cilt: 10 Sayı:3
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / Sep-Oct-Nov-Dec Volume: 10 Issue: 3
2023
www.joimar.com

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK DURUMLARINI İNCELEYEN MAKALE VE LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ[1]

REVIEW OF ARTICLES AND GRADUATE RESEARCH EXAMINING THE PSYCHOLOGICAL CONDITIONS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

***Deniz ALSAÇ, Hüseyin SAVAŞ**

Hasan Tahsin İlkokulu, Ümraniye, İstanbul, Türkiye
***e-mail:** dincer_deniz82@hotmail.com

ÖZET
Bu çalışmanın hedefi, Türkiye'deki ilkokul öğrencileri üzerine yapılan psikoloji araştırmalarını incelemek ve bu alandaki eğilimleri tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda, son beş yıl içerisinde (2017-2022 yılları arasında) Türkiye'deki ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını araştıran lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) tezler ile ulusal hakemli makaleler gözden geçirilmiştir. Makalelere, ULAKBİM'den makaleler; lisansüstü tezlere ise, Ulusal Tez Merkezi veritabanından ulaşılmıştır. Makaleler ve lisansüstü tezler için doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Tarama sonucunda, 9 lisansüstü teze ve 29 ulusal hakemli dergide yayınlanmış makale içerik analizi ile incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; en fazla 2019 yılında araştırma yapılmış; en fazla kaygı, empati, iyi oluş, anne baba tutumları ve zorbalık konuları çalışılmış; ağırlıklı olarak nicel yöntem tercih edilmiş; örneklem sayısında en fazla 300-499 öğrenci sayısına ulaşılmış; en fazla 4. sınıf öğrencileri ile çalışılmış; istatistik analizi olarak en fazla Bağımsız Gruplar T Testi ve regresyon analizleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçları literatür ışığında tartışılmıştır.
Anahtar Kelimeler: İlkokul öğrencileri, psikoloji, doküman analizi

JEL KODU: I20

ABSTRACT
The primary objective of this study is to examine psychological research focused on primary school students in Turkey and identify prevailing trends within this domain. To achieve this, we conducted an analysis of postgraduate theses and national peer-reviewed articles addressing the psychological well-being of primary school students in Turkey spanning from 2017 to 2022. Our data collection from Tübitak ULAKBİM and National Thesis Center databases. We employed a "Research Review Form" developed by our team of researchers. We reached of 9 postgraduate theses and 29 articles The findings showed that the highest volume of research activities occurred in 2019, with a predominant focus on topics such as anxiety, empathy, well-being, parental attitudes, and bullying. Quantitative research methods, sample sizes typically ranging from 300 to 499 students, fourth-grade students, T-Tests and regression analyses were favored. The research findings were subsequently discussed in the context of existing literature to provide valuable insights into the field of primary school student psychology research in Tu.
Key Words*:* Positive psychology, school satisfaction, quality of school life

JEL CODE: I20

GİRİŞ

Türkiye'de çocuk sayısı 22,7 milyon ile nüfusun %26,9'unu oluşturmaktadır. Bu sayının yarısından fazlası ergenlik öncesi dönemdeki çocuklardır (TUİK, 2022). Önemine ve gerekliliğine rağmen çocukların ruh sağlıklarını araştıran ulusal ölçekte kapsamlı bir güncel araştırmaya rastlanmamıştır. Yapılan son kapsamlı çalışma ise Sağlık Bakanlığı tarafından

[1]Kongrede sunulmuştur.

1998 yılında Türkiye Ruh Sağlığı Profili araştırmasıdır. Bu araştırma sonuçları, davranış sorunları görülme sıklığının 2-3 yaş grubu çocuklarda %10.9; 4-18 yaş grubunda %11.3 olduğunu göstermiştir. Çocuk ve ergenlerde davranış sorunları yaklaşık %11 olarak görülmesine rağmen, 2-3 yaş grubu çocuğu olan ailelerde ruh sağlığı hizmetine başvuru bulunmamaktadır (Erol ve ark., 1998). Görülebileceği üzere her 10 çocuktan 2'sinin psikolojik desteğe ihtiyacı olma ihtimali yüksektir. Türkiye Ruh Sağlığı Profili araştırmasından bu yana Türkiye'de sağlık sistemi, sosyo-demografik yapı gibi değişimler gerçekleşmiştir. Psikolojik rahatsızlıkların yaygınlığı ve ilişkili olduğu faktörlerle ilgili bilgilerde güncelleme yapılması ve bilimsel açıdan güvenilir yöntemle saptayacak araştırmaların gerekliliği açıktır (Kılıç, 2020). Çocuklardaki ruhsal sorunların yaygınlığının ve dağılımının tespit edilmesi, koruyucu önlemler ve tedavi hizmetlerine yönelik gereksinimlerin belirlenmesine önemli katkılar sağlar. Öncelikli ihtiyaçların tanımlanması, çocuk ruh sağlığı hizmetlerinin daha etkili programlarla geliştirilmesine olanak sağlar (Aras ve ark., 2007). Çocuk ruh sağlığına gösterilecek siyasi ve toplumsal dikkatin hem bireylerin hayatına hem de toplumsal alana olumlu katkılarda bulunacaktır. Çünkü çocukluk ve gençlik dönemlerini diğer yaşam evrelerinden ayıran iki temel özellik bulunmaktadır. Bu dönemlerin doğal gelişimi hızlı ve değişkendir ve insan yaşamının diğer dönemlerine göre daha kırılgan ve hassas bir yapıya sahiptir, bu da bu dönemleri diğerlerinden farklı kılar (Yiğit, 2018). Dolayısıyla odağı çocuk ve ruh sağlığı olan, ister bir oyun terapisti, ister bir bilişsel-davranışçı terapist, ister aile terapisti olsun tüm profesyonellerin, çocukla kuracakları profesyonel yardım ilişkisinde onların 'küçük yetişkinler' olmadıkları, kendilerine has tarzları, dünyaları ve ilkeleri olan bireyler oldukları; sınırları öğrenmeye çalıştıkları; gelişimin çocukların problemlerinden bağımsız/ problemlerine rağmen hala devam ettiğini akıldan çıkarmamaları gerekmektedir.

Çocuk ve ergenlerin psikiyatrik hastalıklarının uygun yaklaşımlarla tedavi edilebildiği, sosyal ve akademik fonksiyonlarını artırdığı bilinmektedir (Karabekiroğlu, 2011). İşte tam bu noktada çocukların zamanlarını en fazla geçirdikleri yerler olan okullar, çocuk ruh sağlığı için önemlidir. Okullar çocuk ruh sağlığında pozitif etkiler yaratabilir (Lee & Gage, 2020). Okula aidiyetleri yüksek olan öğrencilerin depresyon, sosyal reddedilme ve okul problemleri ile ilişkileri olumsuzdur (Anderman, 2002). Okul ikliminin psikolojik ve davranışsal sorunların önlenmesinde de etkili olduğu meta-analiz çalışmalarında gösterilmiştir (Way ve ark., 2007). Wang'ın (2009) çalışması da okul iklimi ile ergenlerin psikolojik uyumları arasındaki ilişkinin yüksek olduğunu göstermiştir. Okulun çocuk ve ergen ruh sağlığı üzerindeki olumlu etkileri göz önünde bulundurulduğunda, mevcut çalışma için klinik olmayan örneklem olan okul örneklemleri üzerine yoğunlaşılmıştır. Literatür tarandığında ilkokul öğrencileri üzerine psikoloji ve psikolojik danışmanlık kavramları ile ilgili fazlaca araştırma mevcut olmasına rağmen, bu araştırmaların eğilimlerini belirleyecek herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Genel olarak ülkemizdeki çocukların, araştırma bağlamında ise psikoloji, psikolojik danışmanlık, eğitim bilimleri alanlarında ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını araştıran araştırmaları incelemek ve bu alandaki eğilimi belirlemek bu araştırmanın amacıdır. Bu genel amaç doğrultusunda taranan lisansüstü tez ve makalelerin; çalışmanın türüne, çalışmanın yapıldığı yıla, kullanılan araştırma yöntemine göre, örneklem/ çalışma grubu büyüklüğüne, konusuna ve kullanılan istatistiksel tekniklere göre dağılımlarının incelenmesi araştırmanın alt amaçlarıdır. Bu çalışma ile elde edilen sonuçlar doğrultusunda, ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını araştıran literatür eğilimleri ortaya konulacak ve

gelecekte yapılacak araştırmalara ışık tutacaktır.

MATERYAL ve METOT

Bu başlık altında araştırma modeli, veri toplama süreci ve verilerin analizi sürecine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Mevcut çalışma kapsamında, Türkiye'de ilkokul öğrencileri üzerine yapılmış psikoloji araştırmalarını incelemek ve bu alandaki eğilimleri belirlemek amaçlandığı için, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yönteminin kullanılması tercih edilmiştir. Dokümanlar nitel araştırma alanında bir veri kaynağı olarak kullanılmaktadır (Creswell, 2005). Doküman analizi ile yazılı belgeler belirli bir mantık etrafında titiz ve sistemli biçimde analiz edilir (Kıral, 2020). Araştırma sonucunda elde edilen dokümanlar detaylı bir şekilde okunur ve araştırmacının belirlediği başlıklar altında raporlaştırılır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklem grubu, Türkiye'de 2017-2022 yılları arasında ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını inceleyen toplam 38 çalışmadan oluşmaktadır. Bu çalışmaların içinde 9 lisansüstü tez ve 29 ulusal hakemli makale bulunmaktadır. Örneklem oluşturulurken klinik olmayan örneklem seçimi özellikle gözetilmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Yöntemleri

Araştırmada kullanılacak makalelere ulaşabilmek için TÜBİTAK ULAKBİM'de taranan dergilerde yayınlanmış makaleler; lisansüstü tezlere ulaşabilmek için ise, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanları kullanılmıştır. Veri tabanları taranırken "ilkokul öğrencileri", "1. Sınıf öğrencileri", "2. Sınıf öğrencileri", "3. Sınıf öğrencileri" ve "4. Sınıf öğrencileri" gibi anahtar kelimeler yazılmış; çıkan araştırmalardan olarak psikoloji, psikolojik danışmanlık, eğitim bilimleri gibi alanlardaki dergilerde yayınlanmış makaleler çalışmaya dâhil edilmiştir. 2 çalışma, tezden üretilmiş çalışma olduğu için yalnızca makale olan halleri araştırmaya alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel araştırma türlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman inceleme hem bir veri toplama yöntemini hem de bir analiz biçimidir. Bu yöntem, kaynakların sınırlarını belirlemek, kategorize etmek, araştırmak ve yorumlamak için kullanılır. Araştırma konusuyla ilgili bir dokümanı özetlemek değil; dokümanın içeriğinin bir analiz etmek, tarihsel bir bağlama oturtmak, verilen mesajın niteliğini incelemek ve o mesajı aktarmayı içerir (Özkan, 2022). Bu doğrultuda ilkokul öğrencileri üzerine yapılmış lisansüstü tezler ve makaleler araştırma problemine göre incelenmiş; her bir araştırma sorusu çalışmanın türü, yıl, konu, araştırma yöntemi, çalışma grubu büyüklüğü ve istatistiksel teknikler başlıkları olmak üzere ayrı bir başlık olarak ele alınmıştır. Her bir başlık için içerik analizleri gerçekleştirilmiş; sayı ve frekans değerleri verilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde "Türkiye'de psikoloji alanında ilkokul öğrencileri üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin ve makalelerin dağılımı nasıldır?" araştırma problemi doğrultusunda yapılan doküman analizi sonucunda elde ettiğimiz analiz sonuçları aktarılacaktır. Araştırmaya dahil edilmiş çalışmalar, çalışmanın türü, yılı, konusu, araştırma yöntemi, örneklem/ çalışma grubu büyüklüğü ve kullanılan istatistiksel tekniklere göre incelenmiştir.
Araştırmaların türüne göre dağılımlarının nasıl olduğunu gösteren bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaların Türe Göre Dağılımları

Araştırmanın Türü	f	%
Yüksek Lisans Tezi	7	18,42
Doktora tezi	2	5,26
Makale	29	76,32
Toplam	38	100

Tablo 1'de ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını araştıran araştırmaların dağılımlarına bakıldığında, %18,42'sinin yüksek lisans tezi, %5,26'sının doktora tezi ve %76,32'sinin ise makale olduğu görülmektedir. Araştırmaların en fazla makale türünde olduğu görülmektedir. Doktora düzeyinde araştırmaların yalnızca 2 tane olması, ilkokul öğrencileri ile ilgili doktora düzeyinde araştırmalarda önemli bir boşluğun olduğunu göstermektedir.

Araştırmaların yıla göre dağılımlarını gösteren bulgular Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Araştırmaların Yıla Göre Dağılımları

Araştırmanın Yılı	f	%
2017	3	7,89
2018	5	13,16
2019	11	28,95
2020	8	21,05
2022	5	13,16
Toplam	38	100,00

Tablo 2'de araştırmaların yapıldığı yılların dağılımına bakıldığında en fazla araştırmanın 2019 yılında, en az ise 2017 yılında yapıldığı görülmektedir. Lisansüstü tezlerin ve makalelerin yıla göre dağılımlarında ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarının araştırma sayılarında artış vardır. Ancak araştırma sayılarının dağılımlarında herhangi bir örüntü gözlemlenmemektedir.

Araştırmalarda kullanılan yöntemlerin dağılımları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Araştırma Yöntemine Göre Dağılım

Araştırma yöntemi	f	%
Nicel	33	86,84
Nitel	3	7,89
Karma	2	5,26
Toplam	38	100,00

Tablo 3'te araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemlerine bakıldığında en fazla nicel araştırma yönteminin (%86,84) tercih edildiği görülmektedir. Nitel ve karma yöntem araştırmalarının dağılımdaki oranı çok düşüktür. Bu da göstermektedir ki, ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını inceleyen lisansüstü tezlerin ve makalelerin ağırlıklı olarak ölçeklerden elde edilen nicel verilere bağlıdır. Bu neredeyse tek taraflı araştırma yöntemi, çocukların derinlemesine ele alınamamasına ve çok yönlü değerlendirilmemesine yol açmaktadır.

Araştırma yöntemlerinden nicel araştırmada kullanılan modele göre dağılımlar Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4. Nicel Araştırmada Kullanılan Modele Göre Dağılımlar

Nicel yöntem	f	%
İlişkisel tarama modeli	17	51,52
Betimsel tarama modeli	6	18,18
Deneysel model	9	27,27
Ölçek geliştirme	1	3,03
Toplam	33	100

Tablo 4'te araştırmalarda kullanılan nicel araştırma yönteminin modeline göre dağılımlara bakıldığında en fazla ilişkisel yöntemin kullanıldığı (%51,52), en az ise ölçek geliştirme çalışmasının yapıldığı görülmektedir (%3,03). İki veya daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimini inceleyen bir yöntem olan ilişkisel tarama yöntemi iki araştırmadan birinde tercih edilmiştir. İlkokul öğrencilerinin henüz kendi kendileri üzerine düşünme becerileri gelişim aşamasında olduğundan dolayı ölçek geliştirme çalışmalarının daha az sayıda yapıldığı düşünülmektedir. İlkokul öğrencilerinin psikolojik durumları üzerine en fazla nicel araştırma yöntemi kullanılıyor olmasına rağmen, ölçek geliştirme çalışmalarının bu kadar az olmaması gerekmektedir.

Araştırma yöntemlerinden nitel araştırmalarda kullanılan yöntemlere göre dağılımlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Nitel Araştırmada Kullanılan Modele Göre Dağılımlar

Nitel yöntem	f	%
Fenomenoloji	1	33%
Durum	1	33%

Doküman analizi	1	33%
Toplam	3	100

Tablo 5'te görüleceği üzere nitel araştırma yöntemini benimseyen araştırmalarda fenemonoloji, durum ve doküman analizi yöntemleri birer kez kullanılmıştır. İlkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını araştıran lisansüstü tezler ve makalelerden nitel yöntemle yürütülen çalışmalarda çeşitlilik olduğu görülmektedir. Ancak nitel araştırma sayısının düşük olması, Tablo 5'teki verilerin yorumlanmasını güçleştirmektedir. Açıkça nitel araştırmalara olan ihtiyacı gözler önüne sermektedir.

Araştırma yöntemi olarak karma yöntemin kullanıldığı araştırmaların karma yöntem desenlerine göre dağılımları Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6. Karma Yöntemin Desenine Göre Dağılım

Karma Yöntem	**f**	**%**
Belirtilmemiş	1	50%
Yakınsayak paralel desen	1	50%
Toplam	2	100

Tablo 6'da görüleceği üzere, karma yöntemi kullanan iki araştırmaya ulaşılmış; bu araştırmalardan da biri kullandığı karma desen yöntemini belirtmiştir. İlkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını inceleyen çalışmaların karma yöntem açısından zayıftır. Hem karma yöntem desenlerini tanıma hem de araştırmacıların karma yöntemi kullanma yeterliliği kazanmaları elzem görünmektedir.

Araştırmaların çalışma grubu büyüklüğüne göre dağılımları Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7. Araştırmaların Çalışma Grubu Büyüklüğüne Göre Dağılımları

Çalışma Grubu Büyüklüğü	**f**	**%**
8-39	8	21,05
40-99	4	10,53
100-299	8	21,05
300-499	13	34,21
500 ve üstü	5	13,16
Toplam	38	100,00

Lisansüstü tez ve makalelerde seçilen çalışma grubu büyüklükleri sınıflandırılmıştır. Araştırmalarda kullanılan çalışma grubu/ örneklem büyüklüklerine bakıldığında (Tablo 7), en fazla 300-499 kişi arasında değişen öğrenciye ulaştıkları görülmektedir (%34,21). Bir başka deyişle, ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını araştıran çalışmalar incelendiğinde, en fazla tercih edilen öğrenci sayısının 300-499 öğrenci arasında yoğunlaştığı görülmüştür. Araştırmacılar ortalama 300-500 öğrenciye ulaşıp analizlerini gerçekleştirmişlerdir. En az 40-

99 kişiyle yapılan çalışmaların olduğu görülmektedir (%10,53). Düşük çalışma grubu/örneklem çalışmalarının büyük çoğunluğu nitel araştırmalar ve deneysel araştırmalar olduğu bilinmektedir.

Araştırmalarda kullanılan istatistik teknikleri Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Araştırmaların Çalışma Grubu Büyüklüğüne Göre Dağılımları

İstatistik Teknikler	f
Bağımsız Gruplar T Testi	14
Regresyon analizleri	11
Pearson Momentler Çarpımı	11
Mann-Whitney U	10
ANOVA	7
Wilcoxon Signed Rank	6
Kruskal Wallis H-Testi	5
Bağımlı Gruplar T Testi	2
ANCOVA	1
Faktöriyel ANOVA (2X3)	1
Spearman-Brown	1
YEM	1
Chaid Analizi	1

Tablo 8'de görüldüğü üzere, ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını araştıran lisansüstü tezler ve makalelerde verilerin analizleri için kullanılan istatistik tekniklerine bakıldığında en fazla Bağımsız Gruplar T testi kullanılmıştır (f=14). Onu takiben, regresyon analizleri ve ilişki testleri analizi olan Pearson Momentler Çarpım Analizinin kullanıldığı görülmektedir (f=11). 38 adet lisansüstü tez ve makalenin 14'ünde ortalamalar arasındaki farklar incelenmiştir. En fazla kullanılan analizler arasında Mann Whitney-U analizi de, ortalamalar arası farkları inceleyen nonparametrik bir tekniktir. Bu da araştırılan değişkenin farklı ortalamalarda incelendiğini göstermektedir. Tablo 4'te nicel araştırma yöntemlerinden en fazla ilişkisel tarama yönteminin kullanıldığı gösterilmiştir. Bu veriye paralel olarak en fazla ilişki analizlerimim kullanılması olağandır. En az kullanılan tekniklere bakıldığında ANCOVA, Faköriyel ANOVA, YEM ve Chaid analizlerinin 38 araştırmada yalnızca birer kez kullanılmış olduğunu göstermektedir. Bu durum, lisansüstü tez ve makalelerde nispeten daha güncel analizlerin kullanılmadığı, araştırmalarda kolaya kaçılarak en bilinen analizlerle yapıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmalarda en fazla araştırılan konular Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Araştırmalarda En Fazla Araştırılan Konular

Konular	f
Kaygı	8
Empati	4
Zorbalık	4
İyi oluş	4
Anne baba tutumları	4
Duygusal zekâ	3
Teknoloji bağımlılığı	3
Benlik kavramı	3
Saldırganlık	2
Mükemmeliyetçilik	2
Güvenli bağlanma	2
Yetkinlik düzeyleri	1
Aile algısı	1
Aile ilişkileri	1
Akran inançları	1
Atılganlık	1
Boşanmaya uyum	1
Çekingenlik	1
Depresyon	1
Ebeveyn tarafından kötü muameleye maruz kalma	1
Okul reddi	1
Öz-yeterlik	1
Özgüven	1
Problem çözme becerileri	1
Psikolojik sağlamlık	1
Umut	1
Üzüntü yönetim becerileri	1
Yaşam doyumu	1

Tablo 9'da görüldüğü üzere, ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını inceleyen lisansüstü tezlerde ve makalelerde en fazla araştırılan konuların başında kaygı (f=8) ve sonrasında ise empati, zorbalık, iyi oluş ve anne baba tutumları (f=4) gelmektedir. İlkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını araştıran tez ve makalelerde geçen konuların çeşitli olduğu görülmektedir. Konuların geneline bakıldığında ilkokul öğrencilerinin duygusal durumları (kaygı, depresyon gibi), sahip oldukları beceriler (empati, atılganlık, üzüntü yönetim becerileri), güçlü yönleri (umut, psikolojik sağlamlık, iyi oluş), olumsuz tutum ve davranışları (saldırganlık, mükemmeliyetçilik, teknoloji bağımlılığı gibi), kişiliklerine bağlı özellikleri (benlik kavramı, özgüven, çekingenlik ve öz-yeterlik) ve ailevi durumları (aile algısı, anne baba tutumları, aile ilişkileri, ebeveyn tarafından kötü muameleye maruz kalma,

boşanmaya uyum) gibi konularda psikolojik durumları değerlendiren çalışmalara rastlanmıştır. Tüm bu konular ilkokul öğrencilerinin, bir başka deyişle çocukların psikolojik durumlarını ölçen çalışmalara dair fikir vericidir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Türkiye'de ilkokul öğrencileri üzerine 2017-2022 yılları arasında gerçekleştirilen psikoloji araştırmalarını incelemek ve bu alandaki eğilimleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, lisansüstü tezler ve makaleler, doküman incelemesi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analizler sonucunda, ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarına odaklanan 9 lisansüstü tez ve 29 ulusal hakemli dergide yayınlanmış makaleye ulaşılmıştır. Literatürde ilkokul öğrencileri üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında, doküman analizi çalışmalarının daha çok okuma yazma öğretimi (Yılmaz & Kaya, 2020), matematik eğitimi (Güven & Özçelik, 2017) gibi alanlarda olduğu görülmektedir. İlkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını inceleyen bireysel çalışmaların olmasına rağmen araştırmaların genel eğilimini belirleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Aral ve arkadaşlarının (2015) Türkiye'de çocuk gelişimi alanında yapılmış lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmalarında, örneklem grubu dağılımlarında tezlerin %17,25'inin ilkokul çocukları ile ilgili olduğunu bulmuştur. Güven & Aslan (2018) ilkokul öğrencileri üzerine olan çalışmaların diğer yaş gruplarına göre düşük olduğunu belirtmiştir. Bu da, çocukların psikolojik durumlarına yönelik çalışmalara olan ihtiyacın olduğunun kanıtı olarak yorumlanabilir. Makale ve tezlerin incelendiği bu çalışmada daha çok yüksek lisans tezinin olduğu görülmüştür. Tezler üzerine yapılmış doküman analizlerinin neredeyse tamamı bu bulguyu destekler niteliktedir.

Araştırma sonucunda ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarının incelendiği çalışmaların yöntemine bakıldığında ağırlıklı olarak nicel yöntem; nicel yöntem desenlerinden ise ilişkisel tarama deseni kullanıldığı görülmüştür. Nitel ve karma yöntemle daha az tercih edilmiştir. İlkokul öğrencileri üzerine yapılan çalışmalarda daha kapsamlı ve derinlemesine sonuçlar alabilmek için yöntemin çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Güven & Aslan (2018) da PDR alanında yapılan makalelerde ilişkisel çalışmaların fazla olduğunu göstermiştir. Literatürdeki diğer araştırmalarda karşımıza çıktığı üzere, olguların derinlemesine incelenmesini sağlayan nitel araştırmaların, nitel ve nicel araştırmayı birleştiren karma araştırmaların yeterince kullanılmadığı ortaya çıkmıştır. Mevcut durumları betimlemeyi amaçlayan nicel araştırmaların tercih edildiği görülmüştür. Örneğin; Kaytez & Durualp'ın (2014) okul öncesinde oyun alanında yapılmış lisansüstü tezlerin tematik dağılımlarının araştırıldığı çalışmalarında, Ataseven & Oğuz (2015) Türkiye'de öğrenme stilleri konusunda yapılan tezlerin inceledikleri çalışmasında da en fazla betimsel yöntemin kullanıldığını aktarmıştır. Bizim çalışmamızda ortaya çıkan, ilkokul öğrencileri üzerine yapılan psikoloji araştırmalarında betimsel modelin artık tercih edilmediği, tahmini ve yordamayı sağlayan ilişki ve regresyon analizlerinin kullanıldığı görülmektedir. Bu durum araştırma yöntemlerinin ve veri analiz tekniklerinin zenginleştiği yönünde umut verici olsa da, ilişki de tahminden öte neden-sonuç içeren çalışmaların, deneysel araştırmaların, çok değişkenli analizlerin ve şaşırtıcı bir şekilde ölçek geliştirme çalışmalarının yapılması yönündeki ihtiyacı gözler önüne sermektedir.

İlkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarının incelendiği çalışmaların araştırma yöntemine bakıldığında en fazla ilişkisel araştırma yöntemi tercih edildiği görülmektedir. Yüksek katılımlı örneklemler daha çok ilişkisel çalışmaların yapıldığı örneklemlerdir. Düşük örneklemlerin yapısına bakıldığında, nitel çalışmaların ve deneysel çalışmaların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Araştırma verileri daha çok 4. sınıf öğrencilerinden toplanmıştır. İlkokul öğrencilerinin henüz kendi duygu ve düşüncelerini fark etme ve bunları ifade edebilme becerileri henüz çok gelişmediğinden, ilkokulun ilk yıllarında nicel ölçme araçları ile değerlendirme mümkün olmamaktadır. Bu sebeple yapılan çalışmaların daha çok 4. sınıflarda yoğunlaştığı görülmektedir. Kılıç & Erdoğan (2021) yaratıcı drama alanında ilkokul öğrencileri ile yapılan makalelerin eğilimlerinin inceledikleri çalışmasında da en fazla 4. sınıf öğrencilerinin seçildiğini bulmuştur.

Araştırmamızda en fazla çalışılan örneklem grubunun 300-499 kişiyi içerdiği bulunmuştur. Güven & Aslan (2018) çalışmasında en fazla çalışılan örneklem grubunun 300-600 kişi; Tosun-Sümer & Güven (2018) 200-600 kişi; Seçer ve arkadaşlarının (2014) psikolojik danışma alanında yapılmış olan bilimsel çalışmalardaki araştırma eğilimlerini incelediği çalışmasında örneklem büyüklüklerinin en az 300 kişi olduğunu göstermiştir. Bu durumda yapılan çalışmalara bakıldığında örneklem gruplarının genellikle 200-600 kişi olması araştırma sonuçlarının geçerlik ve güvenirliği ile sonuçların genellenebilirliğini artıran olumlu bir durumdur.

Araştırma sonucunda en fazla kullanılan analizlerin t testi ve regresyon analizleri olduğu görülmüştür. ANCOVA, MANOVA, MANCOVA ve yapısal eşitlik modeli gibi tekniklerin yok denecek kadar az kullanılmaktadır. Gündüz ve arkadaşları (2017) değerler eğitimi üzerine yapılmış doktora tezlerini incelediği çalışmasında en fazla t testi, Mann-Whitney-U ve ANOVA kullanıldığını göstermiştir. Güven & Aslan (2018) da psikolojik danışman ve rehber öğretmenler üzerine yapılan araştırmalarda en fazla kullanılan istatistik tekniklerinin ilişki, regresyon ve t testi olduğunu göstermiştir. Erdem (2011), deneysel çalışmalar için daha uygun olan ANCOVA yerine t-testinin tercih edildiğini ve çok değişkenli analizlerin nadiren kullanıldığını belirtmiş, bu durumun araştırma problemini çözmek yerine araştırmacının bilgi sahibi olduğu istatistiksel tekniklere dayandığını yorumlamıştır.

Yapılan doküman analizi sonucunda ilkokul çocuklarında en fazla araştırılan konu kaygı, empati, zorbalık, iyi oluş ve anne baba tutumları konusudur. Örneğin ilkokul öğrencileri arasındaki akran zorbalığı Korkmaz ve arkadaşlarının (2021) gösterdiği şekilde yeterli derecede araştırılmamıştır. Aynı şekilde Kılıç'ın (2020) saldırganlık üzerine yapılan psikolojik danışma ve rehberlik ve psikoloji doktora tezlerinin incelediği çalışmasında tezlerin örneklemlerinde diğer yaş gruplarının olmasına rağmen ilkokul öğrencilerinin olmadığı görülmüştür. Güven & Aslan (2018) PDR alanında en fazla kişisel-sosyal rehberlik alanında çalışmaların yürütüldüğünü; en fazla çalışılan kavramların yaşam doyumu, değerler, iyi oluş ve benlik saygısı gibi kavramların olduğunu göstermesi bizim araştırmamızdaki bulguyu da desteklemektedir. Çünkü kişisel-sosyal rehberlik alanında öğrencinin duygu ve düşüncelerinin farkına varması, bunları ifade edebilmesi, kaygı ile başa çıkması, özgüveni bir birey olması gibi kişisel ve sosyal becerilerin geliştirilmesini içermektedir (MEB, 2020). İlkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarının doğrudan çalışma alanı olduğundan ve araştırma sonuçlarının alanı geliştireceğinden PDR alanında daha fazla ele alınması gerekmektedir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda, öncelikli olarak ilkokul öğrencilerinin psikolojik durumlarını inceleyen daha fazla çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır. Bu araştırmaların nicel araştırmalardan ziyade nitel ve karma araştıra desenlerinde olmalıdır. Araştırma türü olarak doktora düzeyinde ileri araştırmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Özellikle ülkemizdeki çocuk ruh sağlığı hakkında durumun fotoğrafını çekmek adına geniş örneklemli araştırmalar yapılabilir. Betimsel ve ilişkisel araştırmaların ötesinde, çocukların psikolojisini anlamaya, açıklamaya ve iyileştirmeye yönelik neden-sonuç ilişkileri kurulabilecek deneysel çalışmalar dizayn edilebilir; farklı istatistik analizleri kullanılabilir (YEM, ANCOVA, MANCOVA gibi). Bu sayede bilimsel olarak güçlenmiş bir psikoloji literatürü, çocukla çalışan tüm uzmanların alet çantasını zenginleştirir.

KAYNAKÇA

Acar-Bulut, Ö. & Kali-Soyer, M. (2021). Investigatıon the relationship between the perceived parental attitude, the fear of negative evaluation and the self-efficacy perception of the elementary school students. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, *11*(61), 215-228.8

Aka, M. (2019). *İlkokul öğrencilerinin özgüveni ve empatik eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Altay, D. ve Özerbaş, M. A. (2020). İlkokul öğrencilerinin problemli cep telefonu kullanımlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *TÜBAV Bilim Dergisi*, *13*(1), 68-84.

Altunbaş, T. ve Özabacı, N. (2019). Bir duygusal zekâ programının ilkokul öğrencilerinin duygusal zeka, atılgan, saldırgan ve çekingen davranışlarına etkisinin incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, *9*(54), 659-688.

Anderman, E. M. (2002). School effects on psychological outcomes during adolescence. *Journal of Educational Psychology*, *94*(4), 795. https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-0663.94.4.795

Aral, N. Tanribuyurdu, E. F., Yurteri Tiryak, A., Sağlam, M., & Aysu, B. (2015). Türkiye'de çocuk gelişimi alanındaki lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, *14*(1), 7-16.

Aras Kemer, F.N. (2022). Evaluation of children's anxiety during the pandemic based on their drawings. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, *12*(65), 320-342. https://www.doi.org/10.17066/tpdrd.1138538

Aras, Ş., Ünlü, G., & Taş, F. V. (2007). Çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran hastalarda belirtiler, tanılar ve tanıya yönelik incelemeler. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, *10*(1), 28-37.

Ataseven, A. ve Oğuz, A. (2015). Türkiye'de öğrenme stilleri konusunda yapılan tezlerin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, *4*(3), 192-207.

Balak, D. (2017). *İlkokul öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile akran zorbalığı ve okula aidiyet duyguları arasındaki ilişkinin incelenmesi* Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Başaran, M.,, Erol, M., & Yılmaz, D. (2020). Öğrencilerinin psikolojik sağlamlıkları ile duygusal ve psikolojik iyi oluşlukları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi,* Özel Sayı, 290-303. https://doi.org/10.21733/ibad.798643

Creswell, J. W. (2005). *Educational research: planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research* (2. Eds). Pearson Prentice Hall

Çalışkan, B. (2019). *Suriyeli mülteci, yurt içi göç yaşamış ve göç yaşamamış ilkokul öğrencilerinde öğrenci kovitalitesi ve okul nezaketinin araştırılması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Çekiç, A., Buğa, A., Kul, A. ve Şap, G. (2019). Akılcı duygusal davranışçı terapiye dayalı psiko-eğitim programının ilkokul öğrencilerinin saldırganlık düzeylerine etkisi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *19*(1), 103-113. https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2019.19.43815-538307

Çelik, H., Ekşi, H., ve Gülsu, N. (2017). Orta çocukluk döneminde güvenli bağlanma ile mükemmeliyetçiliğin çeşitli değişkenler bağlamında incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, *7*(47), 53-68.

Çolak, T. S., Eren, G., & Doğan, U. (2017). İlkokul öğrencilerinin sürekli kaygı, yetkinlik ve üzüntü yönetimine ilişkin araştırma. *İlköğretim Online, 16*(1), 151-160. https://doi.org/10.17051/io.2017.85444

Çullu, M. S., ve Samancı, O. (2022). İlkokul öğrencilerinde duygusal zekâ ile okul reddi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, *51*(234), 967-986. https://doi.org/10.37669/milliegitim.842917

Dicle, A. N. (2019). Televizyon bağımlısı ilkokul öğrencilerinin bağımlılık düzeylerine motivasyonel görüşme psiko-eğitim programının etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, *48*(1), 665-684.

Diker, E. (2019). *İlkokul öğrencilerinin kültürlerarası duyarlık ve empati becerilerinde çokkültürlü psikoeğitim programının etkililiğinin sınanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Erdem, D. (2011). Türkiye'de 2005–2006 yılları arasında yayımlanan eğitim bilimleri dergilerindeki makalelerin bazı özellikler açısından incelenmesi: Betimsel bir analiz. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(1), 140-147.

Eroğlu, Y., & Topkaya, N. (2019). Boşanma ile ilgili uyum güçlüğü çeken çocuklarda kişilik özellikleri ve benlik kavramı. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, *9*(52), 181-208.

Erol, N., Kiliç, C., Ulusoy, M., Keçeci, M., & Şimsek, Z. (1998). *Türkiye Ruh Sağlığı Profili Raporu*. T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Eksen Tanıtım.

Gündoğan, A., & Erbey, H. K. (2020). Gender in career choices of fourth grade students. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, *13*(2), 440-455. https://doi.org/10.30831/akukeg.637699

Güven, B., & Özçelik, Ç. (2017). İlkokul matematik dersine yönelik gerçekleştirilen lisansüstü eğitim tez çalışmalarına ilişkin bir inceleme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, *13*(4), 693-714. https://doi.org/10.17244/eku.347800

Güven, M., & Aslan, A. M. (2018). Psikolojik danışma ve rehberlik alanında Türkiye'deki bilimsel dergilerde yayınlanan makaleler üzerine bir inceleme. *Journal of International Social Research*, *11*(55), 593-604. http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20185537232

Kale, M., & Demir, S. (2020). Olumlu davranış geliştirme etkinlik programının, öğrencilerin zorbalık davranışları azaltmada etkisinin incelenmesi. *Tübav Bilim Dergisi*, *13*(2), 47-57.

Kaymak-Tıraş, B. G. (2022). *İlkokul öğrencilerinde akran zorbalığı ile anksiyete duyarlılığı ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Kaytez, N., ve Durualp, E. (2014). Türkiye'de okul öncesinde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *2014*(2), 110-122.

Kılıç, C. (2020). Saldırganlık üzerine yapılan psikolojik danışma ve rehberlik ve psikoloji doktora tezlerinin incelenmesi. *Öğretmen Eğitiminde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi*, *1*(1), 01-17. https://doi.org/10.29329/jirte.2020.321

Kılıç, C. (2020). Türkiye'de ruhsal hastalıkların yaygınlığı ve ruhsal tedavi ihtiyacı konusunda neredeyiz?. *Toplum ve Hekim*, *35*(3), 179-187.

Kılıç, Z., & Erdoğan, T. (2021). 2000-2020 Yılları arasında yaratıcı drama alanında ilkokul öğrencileri ile yapılan makalelerin eğilimlerinin incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, *16*(2), 261-280.

Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *8*(15), 170-189.

Kocaayan, F. (2021). *İlkokul öğrencilerinin öznel iyi oluşlarının psiko-sosyal faktörlerle incelenmesi: Bir karma yöntem çalışması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Korkmaz, T., Erkin, M., & Atbaşı, Z. (2021). Akran zorbalığı kavramının lisansüstü tezlerde incelenmesi. *Turkish Special Education Journal International*, *3*(1), 1-19.

Lee, A., & Gage, N. A. (2020). Updating and expanding systematic reviews and meta-analyses on the effects of school-wide positive behavior interventions and supports. *Psychology in the Schools*, *57*(5), 783-804. https://psycnet.apa.org/doi/10.1002/pits.22336

Memiş, A. K. (2018). *Okul nezaket algısının ilkokul öğrencilerinin psikolojik ve duygusal iyi oluşları ile ilişkisinin incelenmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Milli Eğitim Bakanlığı (2020). *Sınıf rehberlik programı (Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim/lise)*. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_07/17143025_SINIF_REHBERLYK_PROGRAMI_2020.pdf Erişim tarihi: 20.11.2023

Mutlu, H., Kılıç, A. D., & Macit, Z. B. (2021) İlkokul çocuklarının korkuları: Bir durum çalışması. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 1-12.

Sağar, M. E. (2022). İlkokul öğrencilerinde problem çözmenin yordayıcıları olarak duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *24*(4), 1274-1288. https://doi.org/10.32709/akusosbil.969668

Oral, A. H., & Arabacioğlu, T. (2019). İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, *9*(1), 44-60. https://doi.org/10.24315/tred.450656

Özbay, G., & Nazlı, S. (2021). The effects of positive youth development based classroom guidance program on life skills of primary school students. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, *54*(3), 805-832. https://doi.org/10.30964/auebfd.663635

Özgür, A., & Çelik, E. (2018). Mesleklerle ilgili öykülerin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin kariyer gelişimi düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *15*(41), 57-77.

Özkan, U. B. (2022). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. Pegem Akademi,

Özyürek, A., Gümüş, H., Çalışkan, K., Şirin, T., & Gerçek, H. (2020). İlkokul öğrencilerinin benlik kavramının incelenmesi. *Journal of Humanities and Tourism Research*, *10*(1), 1-13. http://dx.doi.org/10.14230/johut714

Özyürek, A., Özkan, İ., Begde, Z., & Yavuz, N. F. (2019). İlkokul öğrencilerinde mükemmelliyetçi öz-sunum ve problem çözme becerileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, *2*(4), 1-11.

Pekin-Güneş, S. (2022). *Kardeş zorbalığının ilkokul öğrencileri arasındaki görünümü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Sağar, M. E. (2022). İlkokul öğrencilerinde problem çözmenin yordayıcıları olarak duygusal ve psikolojik iyi oluş ile yaşam doyumu. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *24*(4), 1274-1288.

Seçer, İ., İsmail, A. Y., Ceyhun, O., & Yılmaz, B. (2014). Rehberlik ve psikolojik danışma alanındaki araştırma eğilimleri: Bir içerik analizi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, *5*(41), 49-60.

Şirin, A., Özgen, G., Fatma, A. E., & Dilek, A. K. (2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin aile ilişkilerinin empatik eğilimlerine etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, *48*(48). 59-72. https://doi.org/10.15285/maruaebd.363290

Taşören, A. B., Akcan, G. ve Başer, E. (2018). Reaktif ve proaktif saldırganlığın ilkokul çocuklarında belirleyicileri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8*(4), 721-734. https://doi.org/10.24315/trkefd.377493

Teke, E., & Sürücü, A. (2020). Oyun terapisiyle bütünleştirilmiş grupla psikolojik danışmanın ilkokul öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerine etkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *9*(2), 695-708. https://doi.org/10.33206/mjss.566539

Teke, E., Yılmaz, E., & Sürücü, A. (2020). İlkokul öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, *6*(1), 24-38. https://doi.org/10.34137/jilses.647511

Tezelli, S., Baş, Z., Tezelli, S., Kalafat, A., & Dilmaç, B. (2020). İlkokul birinci kademe öğrencilerin resimlerinde aile algısının değerlendirilmesi. *Öğretim Teknolojisi ve Hayat Boyu Öğrenme Dergisi*, 1(1), 44-62.

Toprak, S. (2019). *The predictor roles of perceived perantal monitoring and empathic tendency on bullying tendency of primary school students*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Tosun Sümer, E., & Güven, M. (2018). Okul psikolojik danışmanlarıyla ilgili lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Journal of International Social Research*, *11*(60), 795-801. http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2018.2833

Tosun, Ü., & Zorlu, A. (2019). İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin kaygı ve depresyon düzeylerinin incelenmesi. *Folklor/Edebiyat*, *25*(97), 744-780. https://doi.org/10.22559/folklor.978

Tosun, Ü., Güdek, K., & Zorlu, A. (2018). İlkokul öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerinin incelenmesi. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, *2*(2), 55-63.

Türkiye İstatistik Araştırmaları Kurumu (2022). *İstatistiklerle Çocuk, 2021*. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2021-45633

Wang, M.T. (2009). School climate support for behavioral and psychological adjustment: Testing the mediating effect of social competence. *School Psychology Quarterly*, *24*(4), 240–251. https://doi.org/10.1037/a0017999

Way, N., Reddy, R., & Rhodes, J. (2007). Students' perceptions of school climate during the middle school years: Associations with trajectories of psychological and behavioral

adjustment. *American Journal of Community Psychology*, 40, 194-213. https://doi.org/10.1007/s10464-007-9143-y

Yıldız, M. (2021) Ruh sağlığını koruma ve önleme psikoeğitim programının ilkokul öğrencilerinin duygusal ve davranışsal sorunlarına etkisi. *Hafıza*: *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, *3*(2), 191-199.

Yılmaz, D., & Kaya, S. (2020). İlk okuma yazma ve Türkçe öğretimi ile ilgili tezlerin incelenmesi. Turkish Studies, 15(1), 443-456. http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.40266

Yüksel, Z., & Çeliköz, N. (2021). İlkokul öğrencilerine yönelik çoklu zekâ ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *4*(1), 154-174.

EKLER

EK-1. Doküman analizine dahil edilen araştırmalar

	Çalışma	Araşt. türü	Yıl	Araşt. yöntemi	Desen	Çalışma grubu büyüklüğü/ örneklem	Verilerin Analizi	Ele alınan konular
1	Çolak, Eren ve Doğan (2017)	Makale	2017	Nicel	İlişkisel	211	Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu, t-testi ve yapısal eşitlik modeli	Sürekli kaygı, yetkinlik düzeyleri ve üzüntü yönetim becerileri
2	Çelik, Ekşi ve Gülsu (2017)	Makale	2017	Nicel	İlişkisel	446	Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, bağımsız gruplar t Testi, ANOVA	güvenli bağlanma tarzları ile mükemmeliyetçilik
3	Şirin, Özgen, Akca-Erol ve Akça-Koca (2018)	Makale	2018	Nicel	İlişkisel	292	t-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Korelasyon Analizi ve Çoklu Regresyon Analizi	aile ilişkileri, empatik eğilim
4	Tosun, Güdek ve Zorlu (2018)	Makale	2018	Nicel	Betimsel	80	frekans, ortalama, medyan ve standart sapma	Sosyal kaygı
5	Özgür ve Çelik (2018)	Makale	2018	Nicel	Deneysel	40	Wilcoxon Signed Rank ve Mann-Whitney U	kariyer gelişimi düzeyleri
6	Taşören, Akcan ve Başer (2018).	Makale	2018	Nicel	İlişkisel	141	Çoklu Regresyon ve Hiyerarşik Regresyon Analizleri	ebeveyn tarafından kötü muameleye maruz kalma, akran inançları ve umut, reaktif ve proaktif saldırganlık
7	Çekiç, Buğa, Kul ve Şap, (2019)	Makale	2019	Nicel	Deneysel	16	Wilcoxon Signed Rank ve Mann-Whitney U	saldırganlık

8	Altunbaş ve Özabacı (2019)	Makale	2019	Nicel	Deneysel	39	Kruskal Wallis H-Testi, Mann-Whitney U	atılganlık, saldırganlık, çekingenlik ve duygusal zeka
9	Eroğlu, Y., & Topkaya, N. (2019).	Makale	2019	Nicel	İlişkisel	147	Pearson Korelasyon ve çoklu regresyon analizi	boşanmaya uyum, benlik kavramı ve kişilik özelikleri
10	Tosun ve Zorlu (2019)	Makale	2019	Nicel	Betimsel	207	Wilcoxon işaretli sıralar testi, tek değişkenli ve iki değişkenli ki-kare testleri	kaygı ve depresyon
11	Oral ve Arabacioğlu (2019).	Makale	2019	Nicel	Betimsel	302	betimsel istatistik yöntemleri ve Chaid Analizi	dijital oyun bağımlılığı
12	Özyürek, Özkan, Begde ve Yavuz (2019)	Makale	2019	Nicel	Betimsel	185	Mann Whitney U-testi ve Spearman Brown	mükemmelliyetçi öz-sunum ve problem çözme becerileri
13	Dicle (2019)	Makale	2019	Nicel	Deneysel	32	Kovaryans Analizi, Wilcoxon İşaretli Sıralar	televizyon bağımlılığı
14	Teke, Yılmaz ve Sürücü (2020)	Makale	2020	Nicel	İlişkisel	427	Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H	algılanan anne baba tutumları ile sosyal kaygı
15	Tezelli ve diğerleri (2020)	Makale	2020	Nitel	Fenomenoloji	100	Betimsel analiz	aile algısı
16	Gündoğan ve Erbey (2020)	Makale	2020	Karma	Belirtilmemiş	417	t-testi	toplumsal cinsiyet, meslek seçimi,
17	Özyürek ve diğerleri (2020)	Makale	2020	Nicel	betimsel	450	bağımsız gruplar t Testi, ANOVA	benlik kavramı
18	Altay ve Özerbaş (2020)	Makale	2020	Nicel	İlişkisel	392	Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H	problemli cep telefonu kullanımı
19	Başaran, Erol ve Yılmaz (2020)	Makale	2020	Nicel	İlişkisel	741	t testi, ANOVA, Basit Doğrusal Regresyon ve Pearson Momentler Çarpımı	psikolojik sağlamlık, psikolojik iyi oluş
20	Kale ve Demir (2020)	Makale	2020	Nicel	Deneysel	70	Bağımsız Örneklemler t Testi, ve Bağımlu Örneklemler t Testi,	zorbalık davranışları
21	Teke ve Sürücü (2020).	Makale	2020	Nicel	Deneysel	16	Wilcoxon İşaretli Sıralar Mann Whitney U Testi	sosyal kaygı
22	Mutlu, Kiliç ve Macit (2021)	Makale	2021	Nitel	Durum	8	tematik analiz	korku
23	Yüksel ve Çeliköz (2021)	Makale	2021	Nicel	Ölçek geliştirme	485	betimleyici istatistikler, bağımsız örneklemler t-testi ve tek yönlü varyans analizi	çoklu zekâ
24	Acar Bulut ve Kali-Soyer (2021)	Makale	2021	Nicel	İlişkisel	403	Pearson Momentler Çarpımı, Çoklu	anne baba tutumları, sosyal kaygı,

							regresyon analizi	olumsuz değerlendirilme korkusu, öz yeterlik
25	Özbay ve Nazli (2021)	Makale	2021	Nicel	Deneysel	41	karışık ölçümler (2x3) için varyans analizi	pozitif genç gelişimi, yaşam becerileri,
26	Yıldız (2021)	Makale	2021	Nicel	Deneysel	24	Mann-Whitney U, Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi	ruh sağlığını koruma
27	Çullu ve Samancı (2022)	Makale	2022	Nicel	İlişkisel	266	Bağımsız Gruplar t testi, Mann Whitney U Testi, Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu ve Doğrusal Regresyon Analizi	duygusal zekâ, okul reddi
28	Sağar (2022)	Makale	2022	Nicel	İlişkisel	376	Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu ve Doğrusal Regresyon Analizi	problem çözme, duygusal ve psikolojik iyi oluş, yaşam doyumu
29	Aras Kemer (2022)	Makale	2022	Nitel	Döküman analizi	9	Betimsel analiz	çocuklarda kaygı
30	Balak (2017)	Yüksek Lisans Tezi	2017	Nicel	İlişkisel	346	Pearson Momentler Çarpımı, Bağımsız Gruplar T Testi	duygusal zekâ akran zorbalığı
31	Memiş (2018)	Yüksek Lisans Tezi	2018	Nicel	İlişkisel	526	ANOVA, Pearson Momentler Çarpım korelasyonu, basit doğrusal regresyon analizi	duygusal ve psikolojik iyi oluş
32	Diker (2019)	Yüksek Lisans Tezi	2019	Nicel	Deneysel	18	Mann Whitney-U Testi ve Wilcoxon Testi	kültürlerarası duyarlık, empati, farklılıklara saygı
33	Aka (2019)	Yüksek Lisans Tezi	2019	Nicel	İlişkisel	975	Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi	özgüveni ve empatik eğilimi
34	Çalışkan (2019)	Doktora Tezi	2019	Nicel	İlişkisel	493	t testi, ANOVA ve Kruskal Wallis H	okul nezaketi, öğrenci kovitalitesi
35	Toprak (2019)	Yüksek Lisans Tezi	2019	Nicel	İlişkisel	908	t-test, ANOVA ve aşamalı regresyon analizi	zorbalık eğilimlerinin, anne-baba izlemi, empatik eğilim
36	Kocaayan (2021)	Doktora tezi	2021	Karma	yakınsayan paralel desen	814	çoklu regresyon analizi, içerik analizi	öznel iyi oluşları
37	Kaymak Tıraş (2022)	Yüksek Lisans Tezi	2019	Nicel	İlişkisel	365	bağımsız gruplar t testi, Pearson korelasyon katsayısı ve standart regresyon analizi	anksiyete duyarlılığı, akran zorbalığı,
38	Pekin Güneş	Yüksek	2022	Nicel	Betimsel	330	frekans, ortalama,	kardeş zorbalığı

	(2022)	Lisans Tezi					medyan ve standart sapma	

EXTENDED ABSTRACT

One of the main purposes of education is to support the academic development of students. In addition, the social development of students increases with education. Education systems also have broader purposes. The aims of education vary somewhat between countries. On the other hand, it seems that every country attaches importance to education. In order to achieve the goals determined by education, students must have high motivation. In addition, students' attitudes towards the course also affect student development. This situation has paved the way for an increase in studies examining the psychological characteristics of students in recent years. However, it seems that studies addressing the psychological characteristics of primary school students are limited in our country.

2 out of every 10 children may require psychological support in Turkey. Determining the distribution of mental health issues in children is crucial for providing fundamental data for preventive measures and treatment services. Attention to children's mental health can have positive impacts on both individuals' lives and society as a whole. This is because children and adolescents undergo a rapid and variable developmental process and possess a more fragile and sensitive constitution compared to other age groups. Therefore, it is important for professionals to understand that when working with children, they are not "miniature adults" but individuals with their own unique worlds and needs. Postgraduate theses and articles provide essential data for assessing the quality of education and for identifying the characteristics and trends in academic literature. In general, the aim of this study is to examine research conducted in our country regarding the psychological state of primary school students within the context of psychology, psychological counseling, and educational sciences. The overarching goal is to investigate these studies and determine the trends in this field. As part of this overarching objective, the sub-goals of the research involve examining the distribution of postgraduate theses and articles based on the type of study, the year of the study, the research method used, the sample/study group size, the subject matter, and the statistical techniques employed. The results obtained from this study will shed light on the trends in the literature related to the psychological state of primary school students and will provide valuable insights for future research in this area.

The objective of this study is to examine psychological research focused on primary school students in Turkey and to discern the prevailing trends in this field. To achieve this, we analyzed postgraduate theses (master's and doctoral) and national peer-reviewed articles that investigated the psychological well-being of primary school students in Turkey over the past five years (from 2017 to 2022). To access articles, we utilized databases such as Tübitak ULAKBİM and the National Thesis Center for postgraduate theses. During our research, we employed key concepts like "grade students," "primary school students," "first-grade students," "second-grade students," "third-grade students," and "fourth-grade students." We included articles published in journals primarily focused on psychology, psychological counseling, and educational sciences.

While examining the graduate theses and articles, we utilized a "Research Review Form" developed by our research team, which covered six different themes, including study type, year, subject, research method, study group/sample size, and statistical techniques. We accessed graduate theses and research articles through the document analysis method, a qualitative research approach, and conducted content analysis on the studies.

As a result of our examinations, we identified nine graduate theses and articles published in 29 national peer-reviewed journals. Most of these studies were conducted in 2019. The most frequently researched topics among primary school children were anxiety, empathy, well-being, parental attitudes, and peer bullying. Quantitative research methods were predominantly favored, with relational survey designs being commonly used. Sample sizes most frequently fell within the range of 300-499 students, and fourth-grade students were the primary focus. Relational statistical techniques were the most commonly employed.

In line with the research findings, there is a pressing need for further studies primarily focusing on the psychological state of primary school students. These studies should preferably employ qualitative and mixed research designs rather than quantitative research. There appears to be a demand for advanced doctoral-level research in this area, particularly in order to paint a comprehensive picture of child mental health in our country through large-scale surveys. Beyond descriptive and correlational research, experimental studies can be designed to establish cause-and-effect relationships, aiming to understand, explain, and enhance children's psychology. Different statistical analyses (such as SEM, ANCOVA, MANCOVA) can be employed for this purpose. Consequently, a scientifically strengthened psychology literature will enrich the toolkit of all professionals working with children.